

دریچه‌ای به سوی رشد حرفه‌ای مشاوران معرفی مدل‌های نظارت مشاوره‌ای

تألیف:

مهر آوی منی جاوید

(دانشجوی دکتری مشاوره دانشگاه شهید چمران اهواز)

زهره نادری نویدگانی

(دانشجوی دکتری مشاوره دانشگاه شهید چمران اهواز)

دکتر سیمین حسینیان

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۳

سرشناسه	: مومنی جاوید، مهرآور، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: دریچه‌ای به سوی رشد حرفه‌ای مشاوران: معرفی مدل‌های نظارت مشاوره‌ای/ تالیف مهرآور مومنی‌جاوید، زهرا نادری‌نوبندگان، سیمین حسینیان.
مشخصات نشر	: تهران: آوای نور، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۰ ص.
شابک	: 978-600-309-053-8
وضعیت فهرست نویسی	: قیفا
موضوع	: مشاوران — سرپرستی
شناسه افزوده	: نادری نوبندگان، زهرا، ۱۳۶۴ -
حسینیان، سیمین، ۱۳۳۱ -	
شماره پند و نگاره	: ۱۳۹۳ ، BFA۱
ردیف دیو	: ۶۵۸/۳۰۲
شماره کتاب	: ۳۲۷۱۳۲۹

دریچه‌ای به سوی رشد حرفه‌ای مشاوران / مومنی جاوید، مهرآور، ۱۳۶۰ -
تالیف: مهرآور مؤمنی جاوید - زهرا نادری نوبندگان - دکتر سیمین حسینیان
ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه‌آرا: منیرالسادات حسینیان

چاپ اول ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ جلد

چاپ و صحافی: تایماز

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۵۳-۸

- تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - پلاک ۹۹ - تلفن: ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲ / همراه: ۰۹۱۲۲۰۰۴۵۵۷
- نمایندگی فروش ۱: تهران - خیابان انقلاب - شماره ۱۲۱۲ - فروشگاه گوتنبرگ
- نمایندگی فروش ۲: تهران - خیابان انقلاب - پاساژ اندیشه - فروشگاه دهخدا

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۱۲۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار مؤلفان
۱۳	فصل ۱: نظارت
۱۳	تعریف نظارت
۱۷	انواع نظارت
۱۷	اهداف نظارت
۱۸	رابطه نظارتی
۲۰	کارکردها، نقش ها و مسئولیت های نظارت
۲۲	مقامی برای تعلیم دهندگان، مشاوران و مدیران
۲۳	نقش و کارکرد نظارت شونده (مشاور)
۲۴	فواید نظارت مشاوره ای
۲۵	مبحث مدل ها در حوزه ی نظارت
۲۶	• انتقادات نسبت به مدل های نظارت
۲۷	• ویژگی مدل های نظارت جامع
۲۸	اهمیت و ضرورت نظارت
۳۰	مباحث مهم در نظارت
۳۱	نظارت در گذر زمان
۳۵	فصل ۲: مدل های نظارت بالینی بر اساس نحوه تعلیم و آموزش
۳۸	مدل های نظارتی روان درمان محور
۳۸	• دیدگاه رویکرد روان پویایی به نظارت
۴۰	• مدل فمینیستی نظارت
۴۲	• نظارت شناختی- رفتاری

۴۳..... نظارت بر اساس رویکرد انسان گرا

۴۳..... مدل های مفهومی نظارت

۴۴..... الف) مدل های رشدی نظارت

۴۹..... مدل بلوم

۵۰..... مدل رشدی یکپارچه نگر

۵۳..... ل رונستاد و کوهالت

۵۵..... ب) مدل های نقش اجتماعی

۵۷..... مدل های یکپارچه نگر در نظارت

۵۸..... مدل سیستم های در نظارت

۵۸..... نتیجه گیری

فصل ۳: رویکرد عوامل مشترک به نظارت..... ۶۱

۶۳..... تعیین عوامل مشترک در نظارت

۷۰..... نقش های نظارت

۷۴..... کاریست

۷۵..... پژوهش و نظریه

۷۶..... آموزش

۷۷..... نتیجه گیری

فصل ۴: مدل های نظارت بالینی براساس نحوه برخورد و یادگیری..... ۷۹

۷۹..... ۱- نظارت رو به گذشته (یادگیری از طریق نگاه به گذشته)

۸۲..... ۲) نظارت تحولی (یادگیری از طریق نگاه به آینده)

۸۷..... نتیجه گیری

فصل ۵: مدل نظارت گروهی با تکنیک شش کلاه فکری..... ۸۹

۹۵..... • مطالعه موردی با استفاده از تکنیک شش کلاه فکری

۹۶..... • کلاه فکری سفید: اطلاعات

- کلاه فکری قرمز: احساس ها، حدس و گمان ها..... ۹۷
- کلاه فکری سیاه: موانع و چالش ها..... ۹۸
- کلاه فکری زرد: جنبه های مثبت و خوش بینی ها..... ۹۸
- کلاه فکری سبز: عقاید جدید و خلاقیت..... ۹۹
- کلاه فکری آبی: فرآیند و فرا ارتباط..... ۱۰۱
- محالیتها: تکنیک شش کلاه فکری..... ۱۰۲
- نتیجه گیری از تکنیک شش کلاه فکری..... ۱۰۳

فصل ۶: مدل نظارت سه گانه..... ۱۰۵

- مطالعه موردی: ارتباطات تحت نظارت سه گانه..... ۱۰۷
- روش مدل نظارت سه گانه..... ۱۰۸
- نتایج مدل نظارت سه گانه..... ۱۱۰
- ۱- نظارت سه گانه به هر فرد تحت نظارت قبلی و توجه کمتری اختصاص می دهد..... ۱۱۰
- ۲- درموقفیت نهایی نظارت سه گانه، سطح سازی فرایند تحت نظارت، نقش کلیدی دارد..... ۱۱۰
- ۳- نظارت سه گانه امکان ایجاد باز خورد های جدید را فراهم می کند..... ۱۱۱
- ۴- همتای نظارتی سبب یاد گیریهای ارزشمندی می شود..... ۱۱۳
- ۵- همتای نظارتی به اشکال مختلفی از مشاور (کارآموز) حمایت می کند..... ۱۱۴
- بحث پیرامون مدل نظارت سه گانه..... ۱۱۵
- نتیجه گیری..... ۱۱۷

فصل ۷: مدل جامع نظارت بر رشد روانشناختی..... ۱۲۱

- اهداف و مؤلفه های مدل جامع رشد نظارت بالینی روانشناختی..... ۱۲۷
- راهنمایی شخصی و عینی..... ۱۳۰
- تجارب ایفای نقش..... ۱۳۱
- ویژگی فردی..... ۱۳۱
- درگیری عاطفی..... ۱۳۱
- ماهیت بین فردی..... ۱۳۲

- انعکاس هدایت شده ۱۳۲
- تعادل بین تجربه و انعکاس ۱۳۲
- تداوم ۱۳۲
- حمایت و چالش ۱۳۳
- رشد مهارت ۱۳۴
- نتیجه گیری ۱۳۵
- فصل ۸: مدل های نظارت چند فرهنگی ۱۳۷**
 - صلاحیت چند فرهنگی در نظارت ۱۳۷
 - رابطه نظارتی در نظارت چند فرهنگی ۱۳۸
 - ابزارهای نظارتی صلاحیت چند فرهنگی ۱۳۹
 - فنون و روش های نظارتی برای آموزش مشاوران با صلاحیت فرهنگی ۱۴۰
 - ارزیابی فرآیند نظارت چند فرهنگی ۱۴۴
 - ارزیابی تکوینی ۱۴۴
 - ارزیابی تلخیصی ۱۴۵
 - نکات قابل ملاحظه ناظران در نظارت چند فرهنگی ۱۴۶
 - مدل های نظارت چند فرهنگی ۱۴۷
 - ۱- مدل اکتشافی رشد بین فردی عادلانه ۱۴۸
 - ۲- مدل صلاحیت های مشاوره ی چند فرهنگی ۱۵۱
 - ۳- مدل نظارت همکاری کننده چند فرهنگی برای افزایش صلاحیت چند فرهنگی ۱۵۲
 - کاربرد مدل نظارت همکاری کننده چند فرهنگی در نظارت ۱۵۵
 - مطالعه های موردی ۱۵۸
 - مدل نظارت همکاری کننده چند فرهنگی در تعلیم و تربیت مشاور ۱۶۲
 - ۴- رویکرد رشدی اونس و همکاران به نظارت ۱۶۶
 - نتیجه گیری ۱۶۹

فصل ۹: نظارت اعتدال متناسب ۱۷۱

عبارت اختصاری MARRIAGE ۱۷۴

۱- نگرانی های چند فرهنگی ۱۷۵

۲- سنجش و ارزیابی ۱۷۶

۳- رابطه ۱۷۷

۴- یاد های حقیقی ۱۷۸

۵- سایر آگاهانه ۱۷۸

۶- جو ۱۷۹

۷- تنظیم هدف ۱۷۹

۸- ملاحظات اخلاقی و ارزش های حرفه ای ۱۷۹

نقاط قوت رویکرد نظارت اعتدال متناسب ۱۸۰

محدودیت های رویکرد نظارت اعتدال متناسب ۱۸۰

نتیجه گیری ۱۸۱

جمع بندی ۱۸۲

غربال مراحل درمانگر ۱۸۴

منابع ۱۸۵

پیشگفتار مؤلفان

با پیشرفت جوامع و خارج شدن اجتماعات بشری از شکل های سنتی اولیه، احساس نیاز به کسب اطلاعات لازم در مورد ارتباط های اجتماعی افزایش یافته است. اطلاعاتی در زمینه هایی چون مقایسه های فرهنگی، خانوادگی، شغلی، و فرهنگی. با این وصف لزوم مشاوره و روان شناسی بیش از پیش مورد تأیید قرار گرفته است. به دنبال درخواست ها امروزه تعداد زیادی از فارغ التحصیلان رشته های مراکز ارائه خدمات روان شناسی و مشاوره مشغول به کارند و در کلینیک ها و مراکز مشاوره ای و روان درمانی به ارائه ی خدمات مربوطه می پردازند. در ایران نیز در سال های اخیر استقبال خوبی به مشاوره نشان داده شده است و خانواده ها در بسیاری از موارد با مراجعه به مشاوران به دنبال تأیید و صحت گذاشتن بر سلامت زندگی خویش هستند. اما آنچه کمتر به آن پرداخته شده، میزان صحت و سقم خدمات ارائه شده توسط متخصصان مشاوره و روانشناسی است و گویی این مسئله که دانش آموختگان این رشته ها، تا چه میزان از صلاحیت و شایستگی نظری و عملی لازم و کافی در جهت پاسخگویی به مشکلات مراجعان برخوردار هستند علی السویه است. در کشورهای پیشرفته، نظارت مشاوره ای یکی از مهمترین موضوعات نظام مشاوره و روانشناسی است و به صورت اساسی و حرفه ای مورد توجه مسئولان ذیربط قرار دارد. در این مهم دستگاه های نظارتی در کشورهای پیشرفته از مجرب ترین متخصصان این مشاوره استفاده می کنند؛ و همچنین برای مشاوران، نظام نامه اخلاقی و استانداردهای حرفه ای وجود دارد و برای موضوع نظارت و نقش آن در پیشرفت حرفه ای مشاوران اهمیت بسیاری قائل هستند به گونه ای که کلیه مشاوران تحت چنین ساز و کاری به فعالیت حرفه ای مشغولند. اما در کشور ما خواسته یا ناخواسته این مهم مورد غفلت واقع شده است و به

آن بی توجهی می‌شود؛ و این در حالیست که نبود نظارت بر فرآیند مشاوره _خصوصاً برای مشاوران و روانشناسان تازه کار_ موجبات آسیب زایی در ارائه ی خدمات مربوطه است. بنابراین، از اهم واجبات است که در کشور ما نیز موضوع نظارت و نقش ناظر در رشد حرفه ای مشاوران مورد توجه جدی قرار گیرد تا از این طریق مشاوران تازه کار درک روشنی نسبت به نقش و عملکرد حرفه ای خود به دست آورند.

از آنجا که در کتاب حاضر، سعی ما بر این بوده است تا با بررسی نقش نظارت مشاوره ای بر بهیل رشد حرفه ای و افزایش صلاحیت و ارتقای مسئولیت پذیری مشاوران، لزوم سیستم نظارتی مع این زمینه گوازد گردد.

در این کتاب، نظارت، نقش ها و مسئولیت های ناظر، اهداف نظارت مشاوره ای و ضرورت نظارت، تعریف شده و سپس به توضیح درباره مدل های نظارتی پرداخته شده است. امید است که ما با پرداختن به این مقوله توانسته باشیم لزوم استفاده از ناظران با تجربه و اجرای صحیح نظارت و رشد حرفه ای مشاوران را شرح داده و موجبات یادگیری بهتر مهارت ها و فنون را فراهم آورده باشیم. در آینده ای نزدیک شاهد نهادینه شدن سیستم های نظارتی کارآمد در زمینه خدمات مشاوره و روان شناسی در کشورمان باشیم. همچنین انتظار می رود با اضافه شدن این کتاب به منابع موجود برای مشاوران و روانشناسان مجرب، مسئولیت پذیری در قبال امر مشاوره و بالا بردن کار مشاوران تازه کار مورد توجه جدی این عزیزان قرار گیرد.

سخن آخر اینکه امیدواریم انتشار این اثر زمینه ای را فراهم کند تا پژوهشگران و متخصصان حرفه ای، مدل هایی را متناسب با فرهنگ بومی کشور، تدوین نمایند تا نیاز ما به مدل های منطبق با جوامع و فرهنگ های بزرگانه مرتفع شود و از این گامی اساسی در خدمات مشاوره و روانشناسی ما برداشته شود.

مهرآور مؤمنی جاوید

زهره نادری نویندگانی